

TRỢ TỪ, THÁN TỪ

I – TRỢ TỪ

1. Nghĩa của các câu dưới đây có gì khác nhau ? Vì sao có sự khác nhau đó ?

– *Nó ăn hai bát cơm.*

– *Nó ăn những hai bát cơm.*

– *Nó ăn có hai bát cơm.*

2. Các từ *những* và *có* trong các câu ở mục 1 đi kèm từ ngữ nào trong câu và biểu thị thái độ gì của người nói đối với sự việc ?

Ghi nhớ

Trợ từ là những từ chuyên đi kèm một từ ngữ trong câu để nhấn mạnh hoặc biểu thị thái độ đánh giá sự vật, sự việc được nói đến ở từ ngữ đó.
Ví dụ : *những, có, chính, đích, ngay,...*

II – THÁN TỪ

1. Các từ *này, a* và *vâng* trong những đoạn trích sau đây biểu thị điều gì ?

a) *Này ! Ông giáo ạ ! Cái giống nó cũng khôn ! Nó cứ làm in như nó trách tôi ; nó kêu ư ử, nhìn tôi, như muốn bảo tôi rằng : "A ! Lão già tệ lắm ! Tôi ăn ở với lão như thế mà lão xử với tôi như thế này à ?".*

(Nam Cao, *Lão Hạc*)

b) – *Này, bảo bác ấy có trốn đi đâu thì trốn. Chứ cứ nằm đáy, chốc nữa họ vào thúc sưu, không có, họ lại đánh trói thì khổ. Người ốm rề rề như thế, nếu lại phải một trận đòn, nuôi mấy tháng cho hoàn hồn.*

– *Vâng, cháu cũng đã nghĩ như cụ. Nhưng để cháo nguội, cháu cho nhà cháu ăn lấy vài húp cái đã.*

(Ngô Tất Tố, *Tắt đèn*)

2. Nhận xét về cách dùng các từ *này, a* và *vâng* bằng cách lựa chọn những câu trả lời đúng :

a) Các từ ấy có thể làm thành một câu độc lập.

- b) Các từ ấy không thể làm thành một câu độc lập.
- c) Các từ ấy không thể làm một bộ phận của câu.
- d) Các từ ấy có thể cùng những từ khác làm thành một câu và thường đứng đầu câu.

Ghi nhớ

- *Thán từ là những từ dùng để bộc lộ tình cảm, cảm xúc của người nói hoặc dùng để gọi đáp. Thán từ thường đứng ở đầu câu, có khi nó được tách ra thành một câu đặc biệt.*
- *Thán từ gồm hai loại chính :*
  - Thán từ bộc lộ tình cảm, cảm xúc : a, ái, σ, ôi, ô hay, than ôi, trời ơi, ...*
  - Thán từ gọi đáp : này, ơi, vâng, dạ, ừ, ...*

III – LUYỆN TẬP

1. Trong các câu dưới đây, từ nào (trong các từ in đậm) là trợ từ, từ nào không phải là trợ từ ?

- a) **Chính** thày hiệu trưởng đã tặng tôi quyển sách này.
- b) Chị Dậu là nhân vật **chính** của tác phẩm "Tắt đèn".
- c) **Ngay** tôi cũng không biết đến việc này.
- d) Anh phải nói **ngay** điều này cho cô giáo biết.
- e) Cha tôi là công nhân.
- g) Cô ấy đẹp **ơi** là đẹp.
- h) Tôi nhớ mãi **những** kỉ niệm thời niên thiếu.
- i) Tôi nhắc anh **những** ba bốn lần mà anh vẫn quên.

2. Giải thích nghĩa của các trợ từ in đậm trong những câu sau :

- a) *Nhưng* đời nào tình thương yêu và lòng kính mến mẹ tôi lại bị *những* rắp tâm tanh bẩn xâm phạm đến... Mặc dầu non một năm ròng mẹ tôi không gửi cho

tôi lấy một lá thư, nhắn người thăm tôi lấy một lời và gửi cho tôi lấy một đồng quà.

(Nguyễn Hồng, *Những ngày thơ áu*)

b) *Hai đứa mê nhau lắm. Bố mẹ đứa con gái biết vậy, nên cũng bàng lòng gả. Nhưng họ thách nặng quá : nguyên tiền mặt phải một trăm đồng bạc, lại còn cau, còn rượu... cả cưới nữa thì mất đến cúng hai trăm bạc.*

(Nam Cao, *Lão Hạc*)

c) *Tính ra cậu Vàng cậu ấy ăn khoẻ hơn cả tôi, ông giáo ạ !*

(Nam Cao, *Lão Hạc*)

d) *Rồi cứ mỗi năm răm tháng tám
Tựu nhau trong xuống thế gian cười.*

(Tản Đà, *Muốn làm thắng Cuội*)

3. Chỉ ra thán từ trong các câu dưới đây (trích từ tác phẩm *Lão Hạc* của Nam Cao) :

a) *Đột nhiên lão bảo tôi :*

– *Này ! Thằng cháu nhà tôi, đến một năm nay, chẳng có giấy má gì đây, ông giáo ạ !*

À ! Thì ra lão đang nghĩ đến thằng con lão.

b) – *Con chó là của cháu nó mua đây chứ !... Nó mua về nuôi, định để đến lúc cưới vợ thì giết thịt...*

Áy ! Sự đời lại cứ thường như vậy đây. Người ta định rồi chẳng bao giờ người ta làm được.

c) – *Vâng ! Ông giáo dạy phải ! Đối với chúng mình thì thế là sung sướng.*

d) *Chao ôi ! Đối với những người ở quanh ta, nếu ta không cố tìm mà hiểu họ, thì ta chỉ thấy họ giàn dở, ngu ngốc, bần tiện, xấu xa, bỉ ổi... toàn những cớ để cho ta tàn nhẫn [...].*

e) *Hỡi ơi lão Hạc ! Thì ra đến lúc cùng lão cũng có thể làm liều như ai hết...*

4. Các thán từ in đậm trong những câu sau đây bộc lộ những cảm xúc gì ?

a) *Chuột Cống chùi bộ râu và gọi đám bộ hạ : "Kìa chúng bay đâu, xem thằng Nỗi Đồng hôm nay có gì chén được không ?".*

Lũ chuột bò lên chặn, leo lên bắc Nỗi Đồng. Năm sáu thằng xúm lại húc mõm vào, cố mãi mới lật được cái vung nồi ra. "Ha ha ! Cơm nguội ! Lại có một bát cá kho ! Cá rô kho khế : vừa dù vừa thơm. Chít chít, anh em ơi, lại đánh chén đi thôi !".

Bác Nỗi Đồng run như cây sậy : "Bùng boong. Ái ái ! Lạy các cậu, các ông, ăn thì ăn, nhưng đừng đánh đổ tôi xuống đất. Cái chặn cao thế này, tôi ngã xuống không vỡ cũng bếp, chết mất !".

(Nguyễn Đình Thi, *Cái tết của Mèo Con*)

b) *Than ôi ! Thời oanh liệt nay còn đâu ?*

(Thế Lữ, *Nhớ rừng*)

5. Đặt năm câu với năm thán từ khác nhau.

6. Hãy giải thích ý nghĩa của câu tục ngữ *Gọi dạ bảo vâng*.